

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 604/2017 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen translain uudistamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Outi Alanko-Kahiluodon /vihr näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 604/2017 vp:

Onko hallitus ryhtymässä toimiin translain uudistamiseksi siten, että se poistaa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen toteaman ihmisoikeusloukkauksen tilan Suomessa ja turvaa transihmisten itsemääräämisoikeuden, yksityiselämän suojan sekä henkilökohtaisen koskemattomuuden lain tasolla?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Transsukupuolisten ihmisten sukupuolen vahvistamisesta säädetään transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta annetussa laissa (563/2002, ”translaki”). Translaissa säädetään edellytyksistä, joiden täytyttyä henkilön sukupuoli voidaan vahvistaa vastakkaiseksi kuin mihin hänet on väestötietojärjestelmään merkitty. Eräs näistä edellytyksistä on se, että henkilö on steriloitu tai että hän muusta syystä on lisääntymiskyvytön (niin sanottu lisääntymiskyvyttömyysvaatimus).

Sosiaali- ja terveysministeriössä toimi 2013- 2014 työryhmä, jonka tehtävänä oli laatia ehdotukset lisääntymiskyvyttömyysvaatimuksen ja niin sanotun naimattomuusvaatimuksen poistamisesta translaista sukupuolen oikeudellisen vahvistamisen edellytyksenä. Työryhmän asettamisen taustana oli Euroopan neuvoston ihmisoikeusvaltuutetun suositus poistaa nämä edellytykset. Työryhmä laati asiaa koskevan esityksen, mutta tuolloinen hallitus ei antanut esitystä eduskunnalle.

Pääministeri Juha Sipilän hallituksen antaman esityksen perusteella on muutettu translain sukupuolen vahvistamisen edellytyksiä. Eräinä muutoksina muuhun lainsäädäntöön, jotka johtuivat avioliittolain muuttumisesta sukupuolineutraaliksi (HE 65/2015 vp), translaista poistettiin naimattomuusvaatimus ja muutettiin muita avioliittoa ja rekisteröityä parisuhdetta koskevia sääntelyitä. Jos henkilö on rekisteröidyssä parisuhteessa, vahvistusmenettelyssä edellytetty puolison suostumus annetaan liiton oikeudellisen muodon muuttumiseen, ei toisen puolison sukupuolen vahvistamiseen. Puolison ei tarvitse antaa suostumusta toisen puolison sukupuolen vahvistamiselle, jos pariskunta on jo avioliitossa. Tällaisilla muutoksilla korostetaan sukupuolen vahvistamista hakevan henkilön itsemääräämisoikeutta. Translain muutos tuli voimaan maaliskuussa 2017. Hallitus ei ole sopinut translain muuttamisesta muilta osin.

Sosiaali- ja terveysministeriön asettaman työryhmän tehtävänä oli myös arvioida mahdolliset muut translain muutostarpeet ja tehdä ehdotuksensa jatkotyöskentelyn pohjaksi. Työryhmä ehdotti loppuraportissaan (STM 2015:23), että selvitetään mahdollisuutta muuttaa lainsäädäntöä siten, että henkilö voi ilmoittaa tai tehdä hakemuksen sukupuolensa vahvistamisesta

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 604/2017 vp

väestötietoihin ilman lääketieteellistä selvitystä transsukupuolisuudesta. Lisäksi työryhmä katsoi, että selvityksen yhteydessä voi olla perusteltua tarkastella myös vaatimusta täysi-ikäisyydestä sukupuolen oikeudellisen vahvistamisen edellytyksenä ja tulisi arvioida sitä, miten vanhemmuudesta tulee säätää. Työryhmä katsoi, että nämä muutokset vaatisivat asian arviointia huomioiden alaikäisten etu ja oikeudet, vaikutukset muuhun lainsäädäntöön sekä rekisteritietojen luotettavuuden varmistamista koskevat seikat.

Helsingissä 12.1.2018

Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko